

LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2021-2024

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA 2022-2025

26.9.2022

LAUKAAN KUNTA

Sisällysluettelo

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2022-2025	3
HYTE-kerroin.....	6
KAIKILLE MAHDOLLISUUS OSALLISUUTEEN	7
HYVINVOINTIA, TERVEYTTÄ JA TURVALLISUUTTA EDISTÄVÄ TOMINTA JA PALVELUT	11
HYVÄT ARKIYMPÄRISTÖT	14
PÄÄTÖKSENTEOLLA VAIKUTTAVUUTTA	18
HYVINVOINTIA JA TERVEYTTÄ EDISTÄVÄT KEHITTÄMISHANKKEET	18
Liite 1 Keskeiset evästyksen vuosisuunnitelma 2021.....	21

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2022-2025

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ovat lakisääteisiä kuntajohtamisen työvälineitä, jotka toimivat kunnan strategiantyön, toiminnan ja talouden suunnittelun sekä poliittisen päätöksenteon yhtenä perustana ja toimeenpano-ohjelmalla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaikkien kunnan palvelualueiden ja toimijoiden yhteinen tehtävä.

Tämä hyvinvointisuunnitelma on tarkoitettu kuluvalle valtuustokaudelle 2022 - 2025 ja se pohjautuu edellisestä valtuustokaudesta laadittuun laajaan hyvinvointikertomukseen, hyvinvointikertomuksen vuosiraporttiin 2021 (minkä keskeiset evästyksiset liitteinä 1) sekä ikäryhmäkohtaisten asiantuntijaryhmien näkemykseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistealueista. Järjestöjen edustajien näkemyksiä on myös huomioitu hyvinvointisuunnitelman tavoitteita laadittaessa.

Kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut siirtyvät maakunnalliselle hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tulee olemaan keskeisessä asemassa tulevassa uudistuksessa. Kuntien rooli ja vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnissa ja johtamisessa jatkuu ja vahvistuu kuntiin jäävien palveluiden osalta. Hyvinvointialueille puolestaan on säädetty vastaava velvoite sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden osalta. Käytännössä hyvinvointityön osalta tuleva organisaatiouudistus ei näy kuntalaisten arjessa. Kuntia ja hyvinvointialueita koskevat lähes samat kuntalaisten /asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä edistävät tehtävät, mitä tullaan tekemään tiiviissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Hyvinvointisuunnitelman painopisteet ovat pysyviä kuluvalle valtuustokaudelle 2022-2025 ajan. Suunnitelman tavoitteet ja niille määritellyt toimenpiteet vaihtelevat tarvittaessa vuosittain ja ne hyväksytään talousarvion kanssa samanaikaisesti. Hyvinvointikertomuksen vuosiraportissa arvioidaan kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa ja seurataan menneen vuoden tapahtumia hyvinvointisuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta.

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden ei ole tarkoitus olla tyhjentävä esitys kaikesta siitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työstä, mitä Laukaassa tehdään tai suunnitellaan tehtäväksi. Hyvinvointisuunnitelma on hyvinvointiryhmän esitys niistä ajankohtaisista näkökulmista ja huomioista, joihin eri toimijoiden työtä olisi hyvä suunnata, jotta kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuu. Hyvinvointisuunnitelmassa kuvataan myös hyvinvointia ja terveyttä edistävät hankkeet, joissa kunta on mukana ja joista on suunnitelman laatimistilanteessa tietoa.

Hyvinvointisuunnitelman tulee olla linjassa kuntastrategian kanssa. Laukaan kunnanvaltuusto on 6.6.2022 hyväksynyt kuntastrategian vuosille 2022-2030.

Kuntastrategian kohderyhmiksi ja kärkiteemoiksi on muodostunut seuraavat kokonaisuudet:

- Asukas "Kestävä arki asukkaillemme"
- Henkilöstö " Hyvinvoivat ja uudistuskykyiset työyhteisöt"
- Yrittäjät "Elinvoimainen yrittäjyys"

Jokaista kohderyhmää ja kärkiteemaa ja niihin tähtäviä tavoitteita työestetään pidemmälle, palvelen ja positiivisesti toimintaperiaatteiden mukaisesti. **Pidemmälle** tarkoittaa sitä, että näemme mahdollisuuksia ja etsimme uusia ratkaisuja. Teemme vastuullisia ja tulevaisuuskestäviä päätöksiä. Tavoitteenamme on laukaalaisten menestys ja hyvinvointi. **Positiivisesti** tarkoittaa, että toimimme ja puhumme kannustavasti. Viestimme vahvuksistamme aktiivisesti ja ratkaisemme ongelmia rakentavasti. **Palvelen** tarkoittaa, että meillä on kehittämisen ja parantamisen palvelukulttuuri. Tavoitteenamme on rakentaa asukkaillemme parasta mahdollista arkea.

Kuntastrategian toimeenpano tulee tapahtumaan eri ohjelmien kautta ja jalkauttamissuunnitelma tullaan laatimaan erikseen. Ensi vuoden talousarvioon tullaan tekemään varaus kuntastrategian jalkauttamiselle. Strategian tavoitteena on olla jatkossakin kunta, johon halutaan asumaan, yrittämään ja viihtymään.

Kuntastrategian kärkiteemat ja toimintaperiaatteet positiivisesti – palvelten - pidemmälle, ohjaavat osaltaan hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden laadimista ja toiminnan toteuttamista.

Laukaan hyvinvointisuunnitelmassa 2022 - 2025 on päädytty neljään isompaan tavoitteeseen:

1. kaikille mahdollisuus osallisuuteen
2. hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävä toiminta ja palvelut
3. hyvät arkiympäristöt
4. päätöksenteolla vaikuttavuutta

Tämä jako pohjautuu Valtioneuvoston Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden toimenpidesuunnitelmaan (<https://stm.fi/hyvinvointia-kaikille-2030>), mikä on ohjannut myös Keski-Suomen hyvinvointiohjelman 2021-2024 (<https://innokyla.fi/sites/default/files/2021-04/Keski-Suomen%20hyvinvointiohjelma%202021-2024.pdf>) laatimista. Näiden isojen tavoitteiden alle olemme luoneet alatavoitteita, jotka jäsentävät toimenpiteitä. Alatavoitteet on laadittu laajassa hyvinvointikertomuksessa ja vuoden 2021 vuosiraportissa esiin tulleita asioita huomioiden.

HYTE-kerroin

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos (THL) ohjaa kansallisesti kuntien lakisääteistä hyvinvointityötä. Kunnille otetaan vuoden 2023 alusta käyttöön **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin (thl.fi)**. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista **prosessi-indikaattoreista** ja tuloksia kuvaavista **tulosindikaattoreista**. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määrääjain, eivätkä ne tule olemaan aina samoja. **Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit** (14 kpl) mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on". **Tulosindikaattorit** (6 kpl) mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden tai mittausajan kohdan erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta.

Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen aktiivisuutta voi arvioida mm. seuraavien mittareiden avulla: **Kuntaliiton sähköinen hyvinvointikertomus (SHVK)** on tiedolla johtamisen työväline kunnille ja kuntayhtymille. Hyvinvointikertomuksen tuottamaa tietoa voidaan käyttää kuntastrategian suunnittelun pohjana ja tieto tukee vuosittaista toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja arviointia. **TEAvisari** (teaviisari.fi), tuo esille kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja tukee kuntien

ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. TEAvisari tarjoaa valmiiksi analysoitua tietoa, mikä mahdollistaa konkreettisten tavoitteiden asettamisen ja niiden toteutumisen seurannan.

THL:n joka toinen vuosi toteuttama **kouluterveyskysely** (seuraava vuonna 2023) tuottaa monipuolista ja luotettavaa, maakunnallista ja paikallista seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaavuudesta. **Erilaiset kuntalais- ja työyhteisökyselyjen tulokset sekä asiakaspalautteet** näyttävät osaltaan suuntaa hyvinvointityön onnistumisesta.

KAIKILLE MAHDOLLISUUS OSALLISUUTEEN

Osallisuuden kokeminen on tärkeää, jotta ihminen voi hyvin. Osallisuus ja mahdollisuus työhön ja sitä kautta toimeentuloon on ensisijaista. Asukkailla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa omaan elinympäristöönsä ja demokraattiseen päätöksentekoon. Eri ikäryhmät ja vähemmistöt tulee ottaa huomioon, kun mietitään eri ryhmille parhaiten sopivia tapoja ja mahdollisuuksia vaikuttaa.

Kuntalaisten osallisuuden toteutumiseen voidaan vaikuttaa avoimella ja ajankohtaisella viestinnällä ja tiedottamalla kuntalaisiin vaikuttavista asioista sekä meneillään olevista päätöksenteon prosesseista. Kuntalaiset voivat tehdä aloitteita (kuntalaisaloite.fi) ja antaa palveluista ja toiminnasta palautetta (palautepalvelu.fi). Erilaisiin kunnan toiminoissa järjestettäviin asiakastyytyväisyyskyselyihin vastaamalla ja työpajoihin osallistumalla pystyy myös omalta osaltaan vaikuttamaan ja kehittämään toimintaa.

Kunnan palveluihin ja toimintakäytäntöihin on mahdollista vaikuttaa myös vaikuttamis-/yhteistyötoimielinten (vanhus- ja vammaisneuvostot sekä nuorisovaltuusto) kautta.

Laukaalaiset toimijat eri tasoilla ovat tärkeitä osallisuuden vahvistamisessa, kuten koulut, järjestöt, harrastusseurat, seurakunnat ja yhdistykset. Ne tarjoavat kaikenikäisille kuntalaisille erilaisia osallistumismahdollisuuksia ja vahvistavat samalla mahdollisuutta myös osallisuuden kokemiseen eri ympäristöissä.

Laukaan kunta/työllisyyspalvelut on ollut 1.3.2021 alkaen mukana Jyvässeudun työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä Jyväskylän, Äänekosken ja Muuramen kanssa. Työllisyyden kuntakokeilussa osa tiettyjä asiakasryhmiä koskevista TE-toimiston tehtävistä siirrettiin lainsäädännöllä työllisyyden kuntakokeiluun kuuluvan kunnan tehtäviksi. Alueelliset kokeilut käynnistyivät 1.3.2021. Te-palveluista siirtyi asiantuntijoita tekemään työtä Laukaan kunnan työnjohdon alaisuuteen. Asiakaspalveluprosessiin tuli

muutos 2.5.2022 kun uusi asiakaspalvelumalli tuli voimaan. Mallissa asiakkaiden tapaa-
misten rytmitys tiivistyy ja työnhakijan palveluntarpeen arviointi korostuu. Työnhakijalle
tarjotaan yksilöllistä työnhaun ja työllistymisen tukea. Vuonna 2022 TE-asiiantuntijoita
työskentelee fyysisesti Laukaassa kuntakokeilun omavalmentajina neljä ja kuntataustai-
sia omavalmentajia on samoin neljä. Kokeilun ollessa käynnissä pääministeri Sanna Ma-
rinin hallitus linjasi kevään 2021 puoliväliriihessä TE-palveluiden siirrosta paikallistasolle.
Linjaus liittyy hallitusohjelman työllisyystavoitteeseen ja kuntien vastuun vahvistami-
seen työllisyyspalveluissa. TE-palvelut on tarkoitus siirtää kuntien vastuulle vuoden 2024
aikana. Työllisyyden kuntakokeilut tulevat jatkumaan siirtoon saakka.

Laukaan kunnan työllisyyspalvelut sai uudet toimitilat maaliskuussa 2022. Nyt koko hen-
kilöstö toimii samoissa tiloissa aiemman kolmen eri tilan sijaan. Kuntakokeilun omaval-
mentajien lisäksi tiloissa työskentelevät työkykykoordinaattori, työllisyyskoordinaattori,
kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja ja kaksi etsivää työntekijää. Ohjaamo Laukaan toi-
minta siirtyi muuton yhteydessä samoihin tiloihin työllisyyspalvelujen kanssa.

Kaikille mahdollisuus osallisuuteen

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho	Arviointi- mittarit
Kuntalaisten yhteisöllisyyden vahvistaminen ja yksinäisyyden vähentäminen	Kuntalaisille suunnattujen avointen tapahtumien ja avoimen toiminnan tarjoaminen koronapandemia-ajan hiljaiselon jälkeen. Esimerkit: Sarasanta Puskii, MLL:n Jututtamo-vertaistoiminta, kirjaston Harry Potter –päivä ja vastaavat, vanhuspalveluiden ja seurakunnan yhteiset tilaisuudet ikääntyville	hyvinvointi- ja perhekeskus (HyPe), vapaa-ai- kapalvelut, kirjasto, vanhus- ja vammaispalvelu yhteistyössä paikallisten järjestöjen kanssa	Toteutuneet tapahtumat, osallistujamäärä, tapahtumapalaute, TEAviisari
	Järjestöyhteistyöpa- laverit x 2 krt/vuosi, Kunnan, järjestöjen, seurakuntien sekä	Kunnan sisäinen järjestöyhteistyöryhmä yhteistyössä Seututerveyskeskuskuk-	Toteutuneet tapahtumat, osallistujamäärä, TEAviisari

	Seututerveyskeskuksen / hyvinvointialueen säännölliset yhteiset tapahtumat mm. vapaaehtoistoiminnan messut	sen / hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa	
Kuntalaiset kokevat tulevansa kuulluiksi ja voivansa vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.	Palautekanavan kehittäminen ja siitä tiedottaminen / käytön ohjaaminen, sekä palautteiden vaikutusten näkyväksi tekeminen	Palvelualueiden vastuuhenkilöt, Laukaan kunnan viestintä	Saadut palautteet, palautteiden määrä, palautteetkysely viestinnästä
Kuntalaisten yhdenvertaisuuden edistäminen ja palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden paraneminen	Digitaalisten palvelujen kehittäminen, käytön opastus ja tiedottaminen digitaalisista palveluista, esim. omaKS.fi, omaolo	Palvelualueiden vastuuhenkilöt, kunnan viestintä, koulut, kansalaisopisto, kirjasto	Digitaalisten palvelujen käyttäjämäärä Asiakaspalaute
	Uusien tilojen suunnittelussa saavutettavuuden huomioiminen, esim. uusi kirjastoauto, pääkirjasto ja Leppäveden sivukirjasto	Palvelualueiden vastuuhenkilöt	Asiakaspalautteet, esteettömyyskartoitus
	Palveluja jalkauteetaan kylille. Esim. jalkautuva nuorisotyö esim. Nuokkaripaku, uusi kirjastoauto/ monipalveluauto mahdollinen vaihtoehto (tarvekartoitus kuntalaiset, koulut, pv-kodit), omatoimikirjasto pääkirjastolle	HyPe, vanhus- ja vammaispalvelu	Jalkautuvien palvelujen määrä ja asiakkaiden ja käyntien määrä, tarvekartoitus kirjastoauton palveluista / asiakaspalaute
	Lukemista ja lukuintoa lapsille –hanke: kirjakasseja perhehoitajille	Kirjasto	Asiakaspalaute

<p>Työllistymisen tukeminen ja vahvistaminen</p>	<p>Työllisyyden kuntakoikeilu, Henkilökohtaisten kontaktien lisääminen kuntakoikeilun myötä</p>	<p>Työllisyyspalvelut</p>	<p>Asiakkuuksien määrä, työllistyneiden/työttömien määrä, asiakastytyväisyys ja henkilökunnan tyytyväisyys</p>
<p>Vireä kulttuuri- ja harrastetoiminta, mikä tarjoaa mahdollisuuksia mielekkääseen vapaa-ajan toimintaan</p>	<p>Vuonna 2023 valmistuvan kulttuuriohjelman mukaiset toimenpiteet kulttuuri-toiminnan virkistämiseksi ja monipuolistamiseksi</p>	<p>Sivistyspalvelut, vapaa-aikapalvelut, kulttuuriryhmä</p>	<p>Asiakastytyväisyys, kuntalaiskysely</p>
	<p>Kerhotoiminnan kehittäminen: Etsivä harrastustoiminta koulujen välkänurkissa ja koulujen harrastuspäivät. Harrastamisen Suomen mallin kerhojen kehittäminen verkostoyhteistyössä.</p>	<p>Koulut Vapaa-aikapalvelut, HyPe paikalliset yhteisöt ja järjestötoimijat</p>	<p>Järjestettyjen kerhojen määrä, osallistujamäärä, kouluterveyskysely ja TEAviisari</p>

HYVINVOINTIA, TERVEYTTÄ JA TURVALLISUUTTA EDISTÄVÄ TOMINTA JA PALVELUT

Asukkaat tarvitsevat hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistäviä palveluita voidakseen hyvin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kunnan perustehtävistä. Hyvin saavutettavissa olevat ja oikea-aikaiset palvelut ehkäisevät ongelmien syntyä.

Kuntalaisten omaehtoinen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen tähtää palvelujen tarpeen siirtymiseen myöhempään elämänvaiheeseen. Terveyden säilyminen mahdollistaa kotona asumisen mahdollisimman pitkään ja autonomian säilymisen omassa elämässä. Tämä on merkityksellistä hyvän elämänlaadun kannalta. Kunnan eri palveluiden hyvinvointityössä on kiinnitettävä huomioita, että kuntalaisilla on mahdollisimman kattavasti ja helposti tietoa saatavilla terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta tukevien toimintojen ja elämäntapojen tueksi ja mahdollistamiseksi.

Tämä tarkoittaa myös tarvetta eri palveluntuottajien vahvalle yhteistyölle ja jo olemassa olevan tiedon hyödyntämistä ennalta ehkäisevien ja hyvinvointia tukevien toimien toteuttamiseksi. Esimerkiksi neuvolapalvelut tavoittavat laajasti kunnan lapsiperheitä, jolloin neuvolatyöntekijöillä on myös paljon hyödyllistä tietoa yleisesti perheiden tilanteista.

Kouluikäisten lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin palveluja arjessa ovat esimerkiksi opiskeluhuollon palvelut. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (30.12.2013/1287) 3§:n mukaan opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoitoa on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto, että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuolto. Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon.

Laukaassa opiskeluhuollon palvelut tuottaa ensisijaisesti Laukaan kunta (kuraattori- ja psykologipalvelut) ja Keski-Suomen seututerveyskeskus (koululääkäri- ja -terveydenhoitajapalvelut). Nämä palvelut siirtyvät hyvinvointialueen järjestettäväksi 1.1.2023 alkaen. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa Laukaan kunnassa toteuttaa monitoimijainen verkosto, jossa tärkeässä roolissa on myös Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskus HyPen monialainen ja -ammatillinen toimijaverkosto. Lain vaatimat yksilöllisen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon asiat sisältyvät Laukaassa lukuvuonna 2022-2023 koulujen lukuvuosisuunnitelman lukuun 5, joka käsittelee oppilaiden saamaa oppimisen ja kasvun tukea kouluissa.

Myös vanhus- ja vammaispalvelussa ennakoivan työn tärkeä tavoite on, että jokainen laukaalainen osaisi tehdä arjessaan niitä hyviä valintoja, jotka tukevat terveyden ja hyvinvoinnin säilymistä. Tavoitteena on, että jokainen ikäihminen ymmärtäisi omien valintojen merkityksen arjessa näihin asioihin, heille eri tilaisuuksissa ja eri keinoin jaettavan tiedon kautta, motivoituen itsehoitoisuudestaan. Lisäksi tarkoituksena on eri toimijoiden kanssa toteutetun yhteistyön keinoin löytää mahdollisimman varhaisessa vaiheessa avun tai tuen tarpeessa olevat ikäihmiset Laukaan kunnassa (ns. etsivä vanhustyö).

Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävä toiminta ja palvelut			
Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho	Mittarit
Kuntalaisten omaehtoinen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Tiedottaminen sähköisten hyvinvointia ja terveyttä edistävien palveluiden mahdollisuuksista esim. OmaKS.fi	palvelualueet, viestintä, hyvinvointialue	asiakaspalautteet
	Ikäntyneiden terveyttä ja hyvinvointia edistävän oikea-aikaisen tiedonsaannin mahdollistaminen: - 70v. terveystarkastusten yhteydessä - seurakunnan ja ennakoivan työn yhteistilaisuudet 75- ja 80-vuotta ko vuonna täyttävillä henkilöille (ajankohtaiset asiat, mm. tulevaisuuteen varautuminen, edunvalvontavaltuutus, ravitsemusasiat, srk:n vanhustyö jne), jotka eivät osallistu, heihin otetaan yhteyttä ja selvitetään tilannetta / tehdään tarvittaessa kotikäynti → löydetään mahdoll. tuen tarpeessa olevat kuntalaiset - matalan kynnyksen seniorineuvontapiste 2h/vk Lievestuoreella - tiivis yhteistyö eri toimijoiden kanssa, etsivä vanhustyö - erityisliikuntaryhmien kuntosalihoitus	Vanhus- ja vammaispalvelu/ennakoiva työ yhteistyössä ev. lut. seurakunnan kanssa	Kustannusten (käytetty työaika) suhde tavoitettuun väestöön, tavoitettujen kuntalaisten määrä eri tilaisuuksissa, kohorttiryhmiä tilaisuudet (Srk ja kunta) kontaktoitujen kuntalaisten määrän kehitys pitkällä aikavälillä ja heidän avun tarpeen laadun kehitys, hyvinvointitilaisuuksista seuranneet jatkotoimenpiteet verrattuna aiempaan käytäntöön (kun käytiin yksilökäyntejä), työntekijöiden käyttämä työaika eri tilaisuuksissa, asiakaspalautteet

Perheiden pärjäävyyden vahvistaminen	LP (lapset puheeksi) -menetelmän käyttöön ottaminen varhaiskasvatuksessa Neuvokas perhe –elämäntapaohjausmenetelmän hyödyntäminen	Varhaiskasvatus, HyPe	Asiakaskyselyt/-palaute, LP -koulutettujen määrä, käytöjen LP- keskustelujen ja neuvonpitojen määrä
Kuntalaisten mielen hyvinvoinnin tukeminen, erityisesti lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin vahvistaminen	Mielen hyvinvoinnin matalan kynnyksen palveluiden ratkaisukeskeinen kehittäminen Nepsy (neuropsykiatrinen) Tsemppari –verkoston toiminta, koulun hyvinvointivuosisikellon käyttäminen	Eri palvelualueet, HyPe, yhteistyössä Seututerveyskeskuksen mielenterveyspalveluiden / hyvinvointialueen kanssa	Kouluterveyskysely ja koulujen omat hyvinvointikyselyt, työhyvinvointikyselyt, asiakaskyselyt
Kuntalaisten terveellisten elämäntapojen tukeminen	Liikuntaneuvonnan tehostaminen Yksilöllinen tuki ja vinkit	Vapaa-aikapalvelut	Asiakkuuksien määrä, asiakastytyväisyys/palaute, TEAviisari
	Vähän liikkuvien tai liikkumattomien lasten, nuorten ja perheiden liikunta-aktiivisuuden lisääminen: Liikuntaneuvonta yli 12-vuotiaille ja perheille. Matalan kynnyksen liikuntaryhmien lisääminen / tarjoaminen Pitkät liikuntavälitunnit ja ulkoiluun kannustaminen joka koululle	Vapaa-aikapalvelut, liikuntapalveluketjun toimijat, kolmas sektori	Osallistujamäärä, TEAviisari, kouluterveyskysely, Move-mittaus, asiakaskyselyt
	Liikunta- ja ulkoiluvälineiden lainauksen kehittäminen	Kirjasto, vapaa-aikapalvelut	Lainausmäärät, asiakaspalaute
	Ennaltaehkäisevän päihdetyön vahvistaminen; EPT suunnitelman laatiminen ja käyttöönotto	Hyvinvointityöryhmä, EPT kehittämistyöryhmä	kouluterveyskysely, thl päihdeavainindikaattorit
	Keski-Suomen ravitsemussuunnitelman jalkauttaminen	Palvelualueet	TEAviisari, nykytila.fi

HYVÄT ARKIYMPÄRISTÖT

Hyvä arki- ja työympäristö on terveellinen, turvallinen, esteetön ja esteettinen. Se kannustaa asukkaita edistämään omaa hyvinvointia ja terveyttä sekä vahvistaa mielenterveyttä. Hyvä arkiympäristö kannustaa liikkumaan sekä nauttimaan luonnosta ja kulttuuriympäristöstä. Ympäristöllä on iso vaikutus myös turvallisuuteen.

Kuntalaisten ja työntekijöiden erilaiset asumisen ja työympäristön turvallisuusriskit otetaan vakavasti (mm. sisäilmaongelmat). Koulujen kunnostamiseen ja uudisrakentamiseen on panostettu viime vuosina vahvasti. Kunnan eri rakennusprojekteissa huomioidaan tilojen turvallisuus, monikäyttöisyys / muuntojoustavuus ja ympäristöesteettömyys ja -esteettisyys.

Aiemmin kuvattu uusi kuntastrategiamme tähtää vahvaan toimintakulttuuriin ja sitä kuvaavat kolme ydinsanaa **pidemmälle, positiivisesti, palvellen**. Kulttuuria ei noin vain muuteta vaan kulttuuri muuttuu tekemällä ja tekeminen lähtee ihmisistä. Strategiatyön tekee henkilöstö - yhdessä. Strategiamme keskiössä on kunnan henkilöstö ja ymmärrys siitä, että kunnan menestys rakentuu henkilöstön varaan. Parempi työntekijäkokemus vie parempaan asiakaskokemukseen ja parempi asiakaskokemus turvaa kunnan veto- ja pitovoiman sekä talouden kestävyuden tulevaisuudessakin. Strategia nostaa henkilöstön jalustalle, mutta luo samalla oletuksen siitä, että jokainen osallistuu sen tekemiseen.

Henkilöstön hyvinvointi ratkaistaan jokapäiväisessä arjessa. Siksi on tärkeää rakentaa mahdollisimman sujuvaa, mielekästä ja tuottavaa **arjen työtä**. **Hyvä johtaminen** on työnantajan työkalu arjen parantamiseen. Hyvinvoiva henkilöstö on tuottavaa ja siksi työnantajana haluamme huolehtia jokaisen työntekijän **työkyvystä ja osaamisesta sekä tarjota motivoivan työympäristön**.

Toimiva organisaatio rakentuu vahvan **luottamuksen** varaan. Haluamme edistää luottamuksen rakentamista koko organisaatiossa. Toivomme, että voimme jokainen luottaa toisiimme; alaiset esihenkilöihin, esihenkilöt alaisiin, työntekijät johtoon, johto työntekijöihin ja jokainen omaan työkaveriinsa ja –yhteisöönsä. Haluamme myös, että jokainen voi tuntea itsensä arvokkaaksi ja arvostetuksi työssään. Jokaisen tulee saada kokea **arvostusta** riippumatta siitä, mitä osaa ja kuinka hyvin työstään suoriutuu. Luottamus ja arvostus ovat avaimia hyvinvoivaan ja tuottavaan työyhteisöön, jossa on mielekästä tehdä työtä.

Viime vuosien henkilöstöjohtamista on leimannut monin paikoin kunta-alan työvoimapula. Henkilöstön saatavuushaasteet useilla eri aloilla ovat kaikille kunnille yhteisiä emmekä ole säästyneet niiltä Laukaassakaan. Osaavan työvoiman saamiseksi on tehtävä entistä uttammin töitä. Laukaan on näytettävä hyvältä ja oltava hyvä työpaikka, jotta olemme houkutteleva vaihtoehto osaajille jatkossakin. Lisäksi **hyvällä työkyky- ja työurajohtamisella** voimme saada lisää työpanosta sisältäpäin, kun sairauspoissaolot vähenvät ja henkilöstötuottavuus kasvaa.

Työhyvinvoinnilla on suora yhteys palveluiden laatuun ja hyvinvoiva henkilöstö on ehdottomasti kuntalaisten etu. Laukaan kunnan henkilöstön kokonaisvaltaista työhyvinvointia pyritään tukemaan toimivilla henkilöstö- ja johtamiskäytänteillä. Avoimuus ja tasapuolisuus ovat keskeisessä roolissa työkykyä sekä -hyvinvointia tukevassa toimintakulttuurissa. Koronapandemiasta johtuva poikkeuksellinen aika on tuonut tullessaan uusia haasteita, kun toimintamalleja on jouduttu arvioimaan ja uusimaan, mikä on voinut aiheuttaa epäselviä tilanteita arjessa. Erityisesti esihenkilöstön rooli muutoksen keskellä korostuu, kun tilanteet jatkuvasti muuttuvat ja työntekijät kaipaavat tukea työssä jaksamiseen. Kannustamalla työyhteisöpalaveriin sekä erilaisiin henkilöstökoulutuksiin osallistumiseen edistävät osaamista sekä avointa tiedonkulkua.

Elämyksellisen vapaa-ajankäytön, luontoharrastamisen mahdollisuuksien ja ympäristön virkistyskäytön edistämiseksi tulee kuntalaisilla olla riittävästi tietoa eri mahdollisuuksista, mihin pyritään vastaamaan ajantasaisten kunnan nettisivujen ja sosiaalisen median avulla. Laukaan jokaisessa taajamassa on oma kirjasto, mikä tukee kuntalaisten hyvinvointia monipuolisesti (mm. kirja- ja välineläin, erilaiset tilaisuudet, lukusalit, ”kuntalaisten olohuone”).

Hyvät arkiympäristöt			
Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho	Mittarit
Arkiympäristö kunta-laisten ja työntekijöiden tukena; Terveellinen, turvallinen, esteetön, esteettinen sekä fyysistä että henkistä hyvinvointia tukeva ympäristö	Lähi- ja luontoliikuntamahdollisuuksista tiedottaminen (kehittäminen)	Vapaa-aikapalvelut tekniset palvelut viestintä	osallistujamäärät TEAvisari
	Pääkirjaston remontissa muuntojoustavien tilojen huomiointi: kuntalaisten olohuone, tiloja eri ikäryhmille ja tapahtumien käyttöön.	Kirjasto, tilapalvelut	Kävijämäärä, asiakaspalaute
	Työkykyjohtamisen systemaattinen kehittäminen, tiivis yhteistyö työterveyshuollon kanssa, uusi työkyvyn tuen malli, hyvinvointivalmennus, työhyvinvointitihetket, taukoliikuntasovellus, tyhy -il tapäivät 2 x v, henkilöstöetuisuudet (ravintoetu, liikunta- ja kulttuurietu, hierontaetu, erilaiset muistamiset)	Palvelualueet, henkilöstöhallinto	2021 käyttöön otettu työhyvinvointikysely, sairauspoissaolot, henkilöstöpalautteet
	Koulunmäen –hanke: -uudet ja osin yhteiset tilat varhaiskasvatukselle, esi- ja perusopetukselle, nuorisotyölle ja Laukaan HyPelle -lähiliikuntaan kannustavat ulkotilat, esim. välituntipihat	Tilapalvelut, varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, lukio, vapaa-aikapalvelut, HyPe	Käyttäjämäärä, palaute, TEAvisari
	Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen keino/malli, koulun hyvinvoinnin vuosikellon käyttäminen osana yhteisöllisen oppilashuollon vuosikelloa, läsnäolojen tukeminen ja poissaolojen puuttumisen malli / kouluun	Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, nuorisotyö yhteistyössä ev.lut. seurakunnan ja järjestöjen kanssa	Koulujen hyvinvointikyselyt, TEAvisari, kouluterveyskysely

	kiinnittymisen rohkaiseminen		
	<p>Luodaan selkeät toimintamallit ikääntyvien kaatumisesta johtuvien tapaturmien ennalta ehkäisemiseen:</p> <p>Mm. terveyspalveluiden ja kuntoutustiimin yhteisesti sovittu työnjako niissä tilanteissa, kun asiakkaalla on todettu kaatumisriski.</p> <p>Kuntoutustiimin toimintakyky puhelin, mihin voi olla yhteydessä, kun on ongelmia tasapainon tai liikkumisen kanssa tai on kaatumisen pelkoa.</p> <p>Tiedottaminen hyvää ikääntymistä vahvistavasta materiaalista eri foorumeissa</p>	<p>Vanhus- ja vammaispalvelu / ennakoiva työ, vapaa-aikatoimi / erityisliikunta</p>	<p>Indikaattorit (kaatumiset, putoamiset, sairaalajaksot), toimintakykypuhelimessa asiakaskontaktien määrät</p>

PÄÄTÖKSENTEOLLA VAIKUTTAVUUTTA

Päätösten hyvinvointi- ja terveysvaikutusten arviointi on kunnalle lakisääteistä (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, §11 ja 1.1.2023 alkaen Laki sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä 612/2021, §6). Päätöksenteon tukena voidaan käyttää päätösten valmisteluvaiheessa arviointimenetelmänä ennakkovaikutusten arviointia (EVA), kuntalaisten hyvinvointiin- ja terveyteen, kunnan talouteen, henkilöstöön ja ympäristöön.

EVA –arviointimenetelmä jäsentää päätöksentekoa ja auttaa tekemään tietoon perustuvia, taloudellisesti kestävämpiä ja kuntalaisten hyvinvointia edistäviä päätöksiä. EVA –menetelmää hyödyntämällä, voidaan tukea kuntastrategiaan ja hyvinvointisuunnitelmaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Tämän menetelmän käyttöönottoa arvioidaan myös Laukaassa tulevaisuudessa tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kunnassa tehtävillä päätöksillä voidaan edistää hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta sekä vähentävät eriarvoisuutta koko maassa, alueellisesti ja paikallisesti. Jotta päätöksenteko onnistuu mahdollisimman hyvin, päättäjillä tulee olla käytössään riittävästi ajantasaista tietoa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi sekä välineet arvioida vaihtoehtoisten päätösten vaikutuksia. Lisäksi on tärkeää, että päättäjillä on käytössä luotettavaa ja helposti ymmärrettävää tietoa siitä, miten esitettävät investoinnit hyvinvointiin ovat taloudellisesti kannattavia, millaiset vaikutukset saadaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, sekä miten voidaan ehkäistä myös turvallisuusongelmien syntyminen.

HYVINVOINTIA JA TERVEYTTÄ EDISTÄVÄT KEHITTÄMISHANKKEET

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

- Sitouttava koulu yhteisötyö 2021-2023 - [Sitouttava koulu yhteisötyö \(SKY\)](#)
- Lukuintoa ja lukemista lapsille! 1.12.2021 - 31.7.2022 (Kirjaston palkkaama lukukoordinaattori, joka tekee työtä esikoululaisten ja alkuopetuksen oppilaiden kanssa, tavoitteena lasten kielellisten valmiuksien parantaminen) - [Laukaan sivistyslautakunta](#)
- Laukaa yhdessä! 31.1.2022 asti, lukion toimintakulttuurin kehittämishanke - [Laukaan sivistyslautakunta](#)
- VIP (vaativan erityisen tuen, ennaltaehkäisevien toimintamallien ja varhaisen tuen kehittäminen inklusiivisissä toimintaympäristöissä) – alueellinen verkostohanke (nepsy – toimintaa ja pienryhmätoiminnan kehittämistä) 5/2022-12/2023 - [Vaativan erityisen tuen verkosto \(VIP-verkosto\)](#)

- Tuella hyvinvoiva oppija 31.7.2023 asti, lukion hanke -[Laukaan sivistyslautakunta](#)
- Harrastamisella liekkiä ja laatua Laukaaseen (AVI) 1.8.2022 – 31.12.2023 - [Harrastamisen Suomen malli](#)

Nuoret aikuiset, työkäiset

- Pelaten duuniin 2021 - [Pelaten duuniin! \(Jamk\)](#)
- Työkykyohjelma-hanke; Meijän kyvyt käyttöön 2020-2022 - [Meijän kyvyt käyttöön \(KSSHP & Innokylä\)](#)
- Valtakunnallinen työllisyyden kuntakokeilu 1.3.2021-30.6.2023 - [Työllisyyden kuntakokeilut \(TEM\)](#)
- Kykyä työelämään -hanke (1.9.2020 - 31.8.2023) ESR: rahoittama hanke, jossa etsitään työllistymispolkuja alueen osatyökykyisille työnhakijoille yksilö- ja ryhmävalmennuksen, koulutusten sekä työnantajayhteistyön keinoin - [Kykyä työelämään -hanke](#)

Ikäihmiset

- Voimaa vanhuuteen – hanke 2021- [Voimaa vanhuuteen](#)
- Vireyttä seniorivuosiin - [Ikääntyneiden ruokasuositus käytäntöön](#)

Kaikki ikäryhmät

- Meijän mielestä arvokas- mielenterveystyön hanke 2020-2022 - [Meijän Mieli \(2020-2023\)](#)
- Keski-Suomen Tulevaisuuden Sosiaali- ja terveyskeskus -hanke 2020-2022 - [Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelma \(Innokylä\)](#)
- Minä kuulun Laukaaseen – vapaata sivistystyötä yhdessä tehden 8/2021-21.12.2022 - [Minä kuulun Laukaaseen](#)
- Laukaa kulttuurimatkojen kohteena 1.9.2021-31.12.2022 - [Laukaa kulttuurimatkojen kohteena \(Jamk\)](#)
- Laukaan kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma, rahoittaja Traficom, hankeaika vuosi 2022 - [Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma](#)
- Liikkuva Laukaa hanke 2020-2023 - [Liikkuva Laukaa -hanke](#)
- TASOS hanke / aikuis- ja perhesosiaalityö 1.9.2020-28.2.2023 - [TASOS-hanke](#)
- Peurunka–Kuusa -maastopyöräreittien kehittäminen, rahoittaja Jyväskylän seutu, hankeaika 2022-2024

Hyvinvointityöryhmä

Laukaan kunnan hyvinvointityötä koordinoi kunnanjohtajan 10.12.2021 nimeämä hyvinvointityöryhmä vuodelle 2022. Työryhmän tehtävänä on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa yhteistyössä eri hallinnonalojen ja yhteistyötahojen kanssa.

Laukaan hyvinvointityöryhmän jäsenet:

- Mirja Ahoniemi perusturvajohtaja
- Hely Harju hallinto- ja talouspäällikkö
- Eva Hilkamo perusopetuksen suunnittelija
- Anu Kaasalainen palvelupäällikkö, lasten- ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskus
- Maria Kankkio varhaiskasvatuksen johtaja
- Ritva Mattila ruokapalvelupäällikkö
- Päivi Paavilainen sosiaalityön johtaja, 11.4.2022- vs. sosiaalityön johtaja Tessa Tuukkanen
- Salla Turpeinen vapaa-aikajohtaja
- Tanja Halinen osastonhoitaja, Seututerveyskeskus, terveysneuvonta
- Heli Lerkkänen valvontakoordinaattori, hyvinvointityöryhmän sihteeri luottamushenkilöt:
- Tuukka Asikkala (varalla Nousia Sorvari) nuorisovaltuusto
- Anna-Mari Pylkäs kunnanhallitus
- Harri Hokkanen perusturvalautakunta
- Jonna Ortju sivistyslautakunta
- Marika Peltonen tekninen lautakunta

Hyvinvointityöryhmän kokouksiin asiantuntijana osallistuu mahdollisuuksien mukaan Keski-Suomen sairaanhoitopiirin hyvinvointikoordinaattori Nina Peränen.

Hyvinvointisuunnitelman laadintaan on osallistunut hyvinvointityöryhmän lisäksi ikäryhmäkohtaisten asiantuntijaryhmien edustajia (mm. vanhus- ja vammaispalvelun ennakoivan työn palvelupäällikkö Maarit Engelberg, henkilöstöhallinnon toimistos sihteeri Kira Andersson) ja tarvittavia asiantuntijoita (mm. talous- ja henkilöstöjohtaja Eero Raittila).

Liite 1 Keskeiset evästyksen vuosiraportista 2021

Kuntalaisten hyvinvointia ja terveyden edistämistä tulee johtaa tiedolla (indikaattorit, tilastot, kokemus, kuntalaisten näkemykset), jotta olemassa olevat resurssit kohdentuvat tarkoituksenmukaisesti. Seuraavassa vuoden 2021 vuosiraportista esiin nousseita asioita ja kehitystarpeita, mitkä tulisi ottaa huomioon, kun laaditaan hyvinvointisuunnitelmaa tulevalle valtuustokaudelle 2022-2025:

- Väestön hyvinvointia kuvaavien viimeisimpien indikaattoritietojen pohjalta huomiota tulee kiinnittää mm. lasten ja nuorten yksinäisyyden kokemukseen, mielen hyvinvointiin, pitkäaikaistyöttömyyteen, kaatumistapaturmien ehkäisyyn, ikäihmisten liikuntakyvyn ja nuorten ravitsemusasioiden edistämiseen, sekä kulttuuri-mahdollisuuksien vahvistamiseen.
- Covid -19 koronapandemian vaikutusten arviointi kuntalaisten hyvinvointiin (talous, työhyvinvointi, lomautukset, työttömyys, syrjäytymisuhka, sähköisten palveluiden käyttö); Koronapandemia aiheuttanut rajoituksia toiminnoissa, mistä seurannut yksinäisyyttä, pelkoa, syrjäytymistä / digisyrjäytymistä, taloudellista ahdinkoa (työttömyyttä, lomautuksia), perheiden ongelmien kärjistymistä, ikäihmisillä toimintakyvyn heikentymistä - toisaalta sähköisten palveluiden haltuunottoa ja luontoharrastusten lisääntymistä); pandemian haasteelliset seuraukset tulee tiedostaa eri palvelualueilla ja pyrkiä toiminnoissaan tukemaan kuntalaisia niistä selviämään siten, kuin se vain on mahdollista
- Työllisyyden edistämistoimien ylläpitäminen ja vahvistaminen, mm. Työllisyyden kuntakokeilu 1.3.2021-30.6.2023
- Kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia, osallisuutta ja osallistumismahdollisuuksia tulee kehittää, kuntalaiset ovat oman hyvinvointinsa ja sen edistämisen parhaita asiantuntijoita.
- SoTe -maakuntaudistuksen vaikutukset hyvinvointityöhön - monialaisen yhteistyön kehittäminen
- Työssäjaksaminen, työhön sitoutuminen ->Työhyvinvoinnin ja johtamisen kehittäminen, työympäristön vaarojen ja riskien arvioinnin jatkotoimenpiteet, tiedolla johtamisen kehittäminen
- Ennaltaehkäisevien toimien edelleen vahvistaminen eri palvelualueilla
- Järjestöyhteistyön ja vapaaehtoistoiminnan edelleen kehittäminen ja vahvistaminen
- Ympäristön viihtyvyyden ja luontoarvojen huomioiminen
- Kuntalaisten hyvinvointia edistäviin ja ylläpitäviin hankkeisiin osallistuminen
- Hyvinvointityöryhmän / hyvinvointityön arviointi ja kehittäminen